

Załącznik
do Uchwały Nr IV-27/2019
Rady Powiatu Wołomińskiego
z dnia 28.02.2019r.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2019-2021

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie

2019

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Zadania powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	5
III. Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie wołomińskim w latach 2015-2018	7
III.1. Rodzinna piecza zastępcza	7
III.2. Instytucjonalna piecza zastępcza.....	25
III.3. Osoby usamodzielniane	29
IV. Cele i kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019- 2021.....	32
IV.1. Analiza SWOT	32
IV.2. Cele główne i cele szczegółowe Programu.....	33
V. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2019-2021.....	35
VI. Beneficjenci programu	36
VII. Realizatorzy programu	36
VIII. Koordynator programu.....	37
IX. Źródła finansowania programu	37
X. Monitoring i ewaluacja programu	37

I. Wstęp

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.¹ Celem nadrzędnym działań w ramach pieczy zastępczej jest powrót dziecka do rodziny naturalnej tak szybko, jak będzie to możliwe. Działania powinny mieć charakter okresowy i wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, zmierzać do powrotu dziecka do rodziny. Przedłużający się pobyt dziecka w pieczy zastępczej często utrudnia powrót dziecka do rodziny naturalnej. Opieka zastępcza jest konieczna wówczas, gdy dziecko potrzebuje wsparcia w rozwoju zarówno fizycznym, psychicznym i społecznym. W sytuacji, gdy rodzina naturalna z różnych powodów nie może sprawować opieki nad swoim dzieckiem obowiązkiem państwa jest zapewnić mu opiekę.

Opieka zastępcza ma taką samą rolę jak opieka w rodzinie naturalnej, czyli jak najlepsze rozeznanie potrzeb dziecka, rozwój jego potencjału, wchodzenie w relacje, role społeczne. Naturalnej więzi dziecka z własną rodziną nie da się niczym zastąpić. Wzrastanie w rodzinie jest najlepszym sposobem uczenia się siebie, bliskich, relacji z innymi, kształtowania własnego poczucia wartości, odpowiedzialności i zdolności do podejmowania decyzji, umiejętności wyboru drogi życiowej i budowania życiowych planów.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem ma służyć nie tylko rodzinie zastępczej ale również rodzinie naturalnej borykającej się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi względem swoich dzieci. Przemoc, zaniedbania, porzucenia fizyczne oraz psychiczne dzieci to tylko niektóre problemy jakie występują w rodzinach naturalnych. Dysfunkcjonalność rodziny przybiera w obecnych czasach różnorodną postać. Od skrajnej patologii, wobec której podejmowane są działania prawne po niewystarczające wypełnianie powinności rodzicielskich i deprywacją podstawowych potrzeb dziecka. Szczególnie istotny jest problem w odniesieniu do dzieci ze środowisk ubogich, bezrobotnych, rodzin wielodzietnych, uzależnionych od nałogów, rodzin niewydolnych wychowawczo. Problem uzależnienia rodziców od alkoholu jest główną przyczyną zabrania dzieci z domu. Kolejnymi przyczynami są przemoc, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz uzależnienie od narkotyków. W działaniach wspierających powinna się znaleźć również pomoc rodzinom w trudnościach w celu uniknięcia pogłębiającego się

¹ Art. 2, pkt 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544)

kryzysu, wyuczonej bezradności życiowej, problemów finansowych, trudności wychowawczych.

Ustawa w sposób kompleksowy reguluje problematykę wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym działania profilaktyczne skierowane do rodzin zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności, zbudowanie mechanizmów pracy z rodziną dziecka, organizację systemu pieczy zastępczej oraz problematykę usamodzielnień pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Rodzinne formy opieki zastępczej takie jak rodziny zastępcze czy rodzinne domy dziecka oparte są na wzorcach funkcjonowania rodziny naturalnej. System pomocy rodzinie będzie prawidłowo funkcjonował jeżeli będzie angażował różne instytucje działające na rzecz pomocy rodzinie, organy samorządowe i pozarządowe, szkoły oraz specjalistów pomagającym rodzicom i dzieciom. Podejmowane działania powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie rozpadu rodziny i oddzielenia od niej dziecka.

II. Zadania powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej². Działania wynikające z ustawy mają pomóc dzieciom i rodzinom, które potrzebują szczególnej ochrony, pomocy i wsparcia. Pomoc ta została podzielona pomiędzy samorządy gmin, powiatów, województw oraz organy administracji rządowej.

Zadania w zakresie pracy z rodzinami (naturalnymi) przydzielone zostały samorządom gminnym. Organizacja pieczy zastępczej to zadania dla powiatów. Do zadań organów wojewódzkich należy m.in. organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych oraz regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych.

Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy m.in.:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,

² Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544)

- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa,
- 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 9) finansowanie m.in.
 - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo- -wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- 10) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy m.in.:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie wykonuje zadania wynikające z ustawy oraz pełni rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie wołomińskim w latach 2015-2018

Pieczka zastępcza

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczka zastępcza zapewnia:

- pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym,
- przygotowanie dziecka do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej pieczy zastępczej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka następuje po uzyskaniu zgody, odpowiednio rodziców zastępczych albo prowadzącego rodzinny dom dziecka. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli: uczy się lub legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i uczy się.

III.1. Rodzinna pieczka zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona - mogą ją stworzyć najbliżsi krewni dziecka, czyli dziadkowie lub rodzeństwo,
 - b) niezawodowa - może ją stworzyć zarówno rodzina dziecka niebędąca wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, jak i osoby niespokrewnione z dzieckiem,
 - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna - to rodzina zastępcza, z którą starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej; tworzą ją małżonkowie lub osoba

niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,

– rodzinny dom dziecka.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dziecko:

- na podstawie orzeczenia sądu,
- w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną,
- na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby.

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Rodziną pomocową może być:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka,
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodzina zastępcza zawodowa, rodzina zastępcza niezawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka może przyjąć dziecko jako rodzina pomocowa bez względu na liczbę dzieci pozostających pod ich opieką.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej nie może być placówka opiekuńczo-wychowawcza. W przypadku gdy organizatorem rodzinnej

pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu wołomińskiego organizatorem pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie, na podstawie Zarządzenia nr 137/2011 Starosty Wołomińskiego z dnia 14.10. 2011 r.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in.:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby
- współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi w procesie umieszczania dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domem dziecka oraz kompletowanie dokumentacji niezbędnej w tym procesie,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in.:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie planu pomocy dziecku (we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny),
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,

- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej jest zatrudniany przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie wspiera funkcjonowanie rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu wołomińskiego.

Charakterystykę rodzin zastępczych w powiecie wołomińskim przedstawiają poniższe dane zaprezentowane w tabelach i wykresach.

Tabela numer 1 przedstawia liczbę wszystkich rodzin zastępczych z którymi współpracowało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie w latach 2015-2018.

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych w latach 2015-2018 (stan na 31.12. danego roku).

Rodzaj rodziny zastępczej	ROK			
	2015	2016	2017	2018
spokrewnione	124	118	119	119
niezawodowe	76	80	76	71
zawodowe	3	3	3	3
Rodzina zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	1	1
rodzinne domy dziecka	4	4	4	4
RAZEM	208	206	203	198

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie - Sprawozdanie Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za rok 2015, Sprawozdanie Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za rok 2016, Sprawozdanie Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za rok 2017.

Jak wynika z powyższej tabeli na koniec 2018 roku objętych pomocą i wsparciem PCPR było 198 rodzin zastępczych, o 5 rodzin mniej niż w roku 2017.

Tabela numer 2 przedstawia liczbę dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2015-2018.

Tabela nr 2. Liczba dzieci przebywających w poszczególnych typach rodzin zastępczych w latach 2015-2018 (stan na 31.12. danego roku).

Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	ROK			
	2015	2016	2017	2018
spokrewnione	154	147	149	148
niezawodowe	102	102	101	95
zawodowe	15	14	10	10
pogotowie rodzinne	4	3	8	6
rodzinne domy dziecka	27	32	31	32
RAZEM	302	298	299	291

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie - Sprawozdanie Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za rok 2015, Sprawozdanie Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za rok 2016, Sprawozdanie Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za rok 2017.

Analizując dane z okresu 2015-2018 można zaobserwować niewielki spadek liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. Na koniec 2015 roku przebywało w rodzinach zastępczych 302 dzieci, a na koniec roku 2018 w rodzinach zastępczych przebywało 291 dzieci.

Tabela numer 3 przedstawia typy rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu wołomińskiego oraz liczbę rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych.

Tabela nr 3. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie wołomińskim i liczba dzieci w nich umieszczona w latach 2015-2018 (stan na 31.12. danego roku).

Typ rodziny zastępczej	Liczba rodzin				Liczba dzieci			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
spokrewniona	124	118	119	119	154	147	149	148
niezawodowa	76	80	76	71	102	102	101	95
zawodowa	3	2	3	3	15	14	10	10
zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	1	1	4	3	8	6
rodzinny dom dziecka	4	4	4	4	27	32	31	32
RAZEM	208	206	203	198	302	298	299	291

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Na dzień 31.12.2015 r. objętych pomocą i różnego rodzaju wsparciem było 208 rodzin zastępczych. Umieszczonych w nich było 302 dzieci. Na koniec roku 2016 pomocy udzielono 206 rodzinom zastępczym, w których umieszczonych było 298 dzieci. Na dzień 31.12.2017 r. objętych pomocą i różnego rodzaju wsparciem były 203 rodziny zastępcze, w których

umieszczonych było 299 dzieci. Na koniec roku 2018 pomocy i wsparcia udzielono 198 rodzinom zastępczym, w których umieszczonych było 291 dzieci.

Tabela numer 4 przedstawia grupy wiekowe dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w powiecie wołomińskim w latach 2015-2018.

Tabela nr 4. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wołomińskiego w latach 2015-2018 (stan na 31.12. danego roku).

ROK 2015				
Wiek dzieci w pieczy zastępczej:	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinne domy dziecka
poniżej 3 lat	5	3	4	3
4-6 lat	10	13	0	6
7-13 lat	62	40	8	13
14-17 lat	43	24	6	5
18-24 lat	34	22	1	0
ROK 2016				
Wiek dzieci w pieczy zastępczej:	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinne domy dziecka
poniżej 3 lat	6	4	3	7
4-6 lat	15	10	0	8
7-13 lat	57	41	6	11
14-17 lat	40	27	6	5
18-24 lat	29	20	2	1
ROK 2017				
Wiek dzieci w pieczy zastępczej:	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinne domy dziecka
poniżej 3 lat	5	4	3	7
4-6 lat	16	11	2	4
7-13 lat	63	38	8	10
14-17 lat	41	29	4	8
18-24 lat	24	19	1	2
ROK 2018				
Wiek dzieci w pieczy zastępczej:	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinne domy dziecka
poniżej 3 lat	9	5	5	3
4-6 lat	13	7	1	8
7-13 lat	68	32	6	12
14-17 lat	35	34	2	7
18-24 lat	23	17	2	2

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Dzieci w wieku 7-13 lat stanowią największą grupę wśród dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych. W 2015 roku w tej grupie wiekowej było 123 dzieci, co stanowiło 41% wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. W 2016 roku dzieci w wieku 7-13 lat było 115, na 298 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, co stanowiło 38% wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, w 2017 roku ta grupa wiekowa dzieci stanowiła 40% wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. W 2018 roku dzieci w wieku 7-13 lat przebywających w rodzinach zastępczych było 118, co stanowiło 40% wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Poniższa tabela numer 5 obrazuje rodziny zastępcze i dzieci w nich przebywające w podziale na poszczególne gminy z którymi współpracował Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w latach 2015-2018.

Tabela nr 5. Liczba rodzin zastępczych i przebywających w nich dzieci na terenie powiatu wołomińskiego z podziałem na gminy w latach 2015-2018 (stan na 31.12. danego roku).

Gmina	ROK			
	2015	2016	2017	2018
Wołomin	59 rodzin i 87 dzieci	53 rodziny i 91 dzieci	53 rodziny i 90 dzieci	49 rodzin i 80 dzieci
Kobyłka	14 rodzin i 17 dzieci	14 rodzin i 16 dzieci	12 rodzin i 14 dzieci	16 rodzin i 20 dzieci
Zielonka	12 rodzin i 15 dzieci	15 rodzin i 20 dzieci	13 rodzin i 18 dzieci	12 rodzin i 16 dzieci
Ząbki	22 rodziny i 29 dzieci	25 rodziny i 31 dzieci	26 rodzin i 34 dzieci	24 rodziny i 34 dzieci
Klembów	18 rodzin i 28 dzieci	13 rodzin i 23 dzieci	12 rodzin i 22 dzieci	11 rodzin i 20 dzieci
Poświętne	8 rodzin i 17 dzieci	9 rodzin i 12 dzieci	10 rodzin i 13 dzieci	11 rodzin i 14 dzieci
Strachówka	4 rodziny i 5 dzieci	4 rodziny i 5 dzieci	3 rodziny i 4 dzieci	3 rodziny i 4 dzieci
Dąbrówka	6 rodzin i 7 dzieci	6 rodzin i 7 dzieci	8 rodzin i 10 dzieci	9 rodzin i 12 dzieci
Tłuszcz	13 rodzin i 17 dzieci	12 rodzin i 19 dzieci	12 rodzin i 19 dzieci	13 rodzin i 18 dzieci
Jadów	8 rodzin i 12 dzieci	8 rodzin i 12 dzieci	9 rodzin i 13 dzieci	8 rodzin i 9 dzieci
Marki	24 rodziny i 35 dzieci	27 rodzin i 34 dzieci	27 rodzin i 33 dzieci	22 rodziny i 27 dzieci
Radzymin	20 rodzin i 33 dzieci	20 rodzin i 28 dzieci	18 rodzin i 29 dzieci	20 rodzin i 37 dzieci
RAZEM	208 rodzin i 302 dzieci	206 rodzin i 298 dzieci	203 rodzin i 299 dzieci	198 rodzin i 291 dzieci

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Najwięcej rodzin zastępczych funkcjonuje na terenie gminy Wołomin – w 2015 roku było to 59 rodzin i 87 dzieci w nich przebywających, w 2016 roku 53 rodziny i 91 dzieci, w 2017 roku 53 rodziny i 90 dzieci, w 2018 roku 49 rodzin i 80 dzieci. Kolejnymi gminami pod względem ilości rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających są Marki i Ząbki. Najmniej rodzin zastępczych znajduje się na terenie gminy Dąbrówka i Strachówka oraz Jadów.

Kolejna tabela numer 6 ukazuje przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej w latach 2015-2018. Od wielu lat najczęstszym powodem umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców przede wszystkim od alkoholu powiązane z bezradnością rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela nr 6. Przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej (rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych) w powiecie wołomińskim w latach 2015-2018 (stan na 31.12. danego roku).

Przyczyna umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	2015	2016	2017	2018
sieroctwo	40	35	29	25
pólsieroctwo	24	27	32	32
uzależnienia rodziców, w tym:	98	103	108	102
<i>od alkoholu</i>	92	90	91	86
bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	93	91	88	90
niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	16	5	5	3
długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	10	14	13	13
nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	2	1	1	1
pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców	1	1	1	1
małoletnie matki	1	0	0	2
przemoc w rodzinie	8	9	10	10
dzieci cudzoziemskie	1	1	1	1
Inne	8	11	11	11

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Najczęstszym powodem umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców przede wszystkim od alkoholu. W 2015 roku 92 dzieci umieszczonych było w pieczy zastępczej z powodu uzależnienia rodziców od alkoholu, w 2016 roku 90 dzieci, w 2017 roku 91 dzieci, a w 2018 roku 86 dzieci. Kolejną przyczyną umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej jest bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co jest powiązane zazwyczaj z uzależnieniem rodziców. Kolejnym powodem jest całkowite sieroctwo i pólsieroctwo dzieci. Z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców w pieczy zastępczej w 2015 roku przebywało 10 dzieci, w 2016 roku 14 dzieci, w 2017 i 2018 roku 13 dzieci. W 2015 roku 8 dzieci przebywało w pieczy zastępczej ze względu na stosowaną wobec nich przemoc w domu rodzinnym.

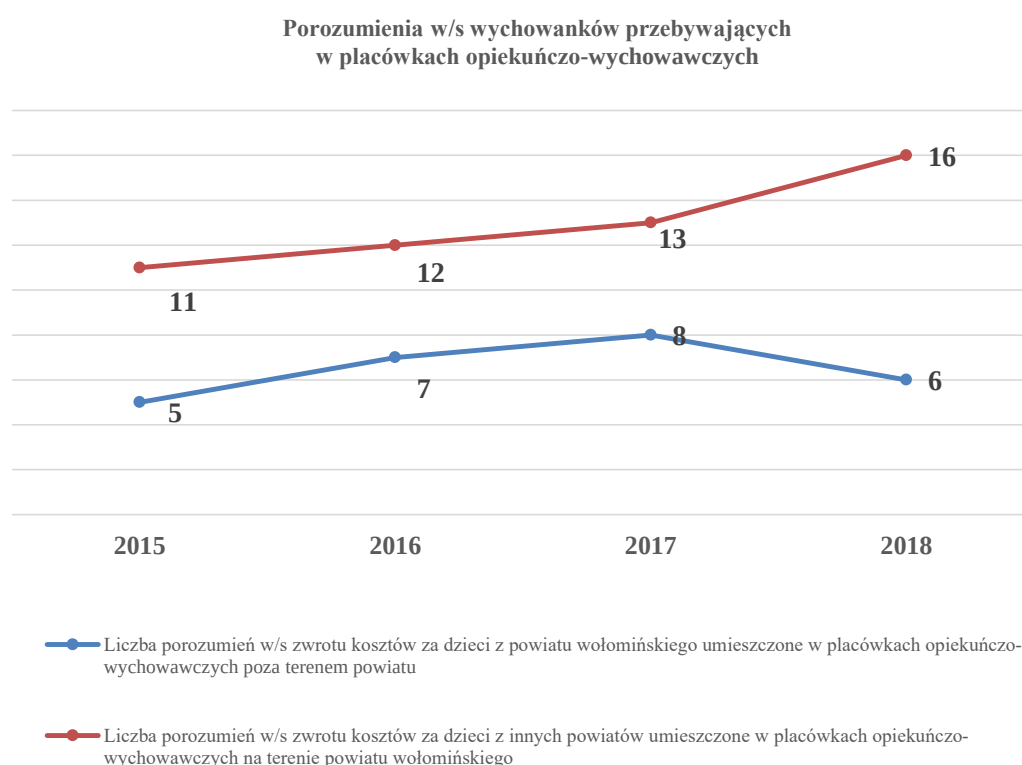
W 2016 roku z powodu przemocy w pieczy zastępczej było 9 dzieci, a w 2017 i 2018 roku 10 dzieci.

Porozumienia w/s wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych.

Powiat wołomiński zwraca koszty utrzymania dzieci pochodzących z terenu powiatu wołomińskiego, umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów. Również, inne powiaty zobowiązane są do zwrotu kosztów utrzymania dzieci pochodzących z ich terenu, umieszczonych w pieczy na terenie powiatu wołomińskiego. Zwrot kosztów odbywa się na podstawie porozumień zawieranych między powiatami.

Wykres numer 1 przedstawia liczbę zawartych porozumień w/s zwrotu kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych pochodzących z terenu powiatu wołomińskiego i przebywających poza terenem powiatu oraz dzieci przebywających na terenie powiatu wołomińskiego, pochodzących z innych powiatów.

Wykres nr 1. Porozumienia w/s wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2015-2018.

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie.

W 2015 roku na podstawie zawartych porozumień powiat wołomiński zwracał koszty utrzymania za 5 dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo–wychowawczych znajdujących się na terenie innych powiatów. Ponadto 1 dziecko zostało umieszczone interwencyjnie w placówce opiekuńczo–wychowawczej poza terenem naszego powiatu bez zawarcia porozumienia. W 2015 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 11 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie powiatu wołomińskiego.

W 2016 roku na podstawie zawartych porozumień powiat wołomiński zwracał koszty utrzymania za 7 dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo–wychowawczych znajdujących się na terenie innych powiatów. Ponadto 1 dziecko zostało umieszczone w Zakładzie Opiekuńczo Lecznicznym, 3 dzieci zostało umieszczonych interwencyjnie w placówce opiekuńczo–wychowawczej poza terenem naszego powiatu bez zawarcia porozumienia.

W 2016 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 12 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu wołomińskiego.

W 2017 roku na podstawie zawartych porozumień powiat wołomiński zwracał koszty utrzymania za 8 dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo–wychowawczych znajdujących się na terenie innych powiatów. Ponadto 2 dzieci zostało umieszczonych w Zakładzie Opiekuńczo Lecznicznym poza powiatem, 1 dziecko zostało umieszczone interwencyjnie w placówce opiekuńczo–wychowawczej poza terenem naszego powiatu bez zawarcia porozumienia. W 2017 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 13 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu wołomińskiego.

W 2018 roku na podstawie zawartych porozumień powiat wołomiński zwracał koszty utrzymania za 6 dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo–wychowawczych znajdujących się na terenie innych powiatów. Ponadto 2 dzieci zostało umieszczonych w Zakładzie Opiekuńczo Lecznicznym poza powiatem. W 2018 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 16 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu wołomińskiego.

Wykres numer 2 przedstawia liczbę zawartych porozumień w/s zwrotu kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych pochodzących z terenu powiatu wołomińskiego i przebywających poza terenem powiatu oraz dzieci przebywających na terenie powiatu wołomińskiego, pochodzących z innych powiatów.

Wykres nr 2. Porozumienia w/s wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2015-2018.

Źródło: Dane własne PCPR Wołominie.

W 2015 roku na terenie innych powiatów przebywało w rodzinach zastępczych 25 dzieci z powiatu wołomińskiego, za które na podstawie porozumień powiat wołomiński zwracał koszty utrzymania dzieci. Natomiast na terenie powiatu wołomińskiego w rodzinach zastępczych przebywało 63 dzieci z innych powiatów, za które na podstawie porozumień powiaty zwracały koszty utrzymania dzieci.

W 2016 roku na terenie innych powiatów przebywało w rodzinach zastępczych 25 dzieci z powiatu wołomińskiego, za które na podstawie porozumień powiat wołomiński zwracał koszty utrzymania dzieci. Natomiast na terenie powiatu wołomińskiego w rodzinach zastępczych przebywało 62 dzieci z innych powiatów, za które na podstawie porozumień powiaty zwracały koszty utrzymania dzieci.

W 2017 roku na terenie innych powiatów przebywało w rodzinach zastępczych 26 dzieci z powiatu wołomińskiego, za które na podstawie porozumień powiat wołomiński zwracał koszty utrzymania dzieci. Natomiast na terenie powiatu wołomińskiego w rodzinach zastępczych przebywało 59 dzieci z innych powiatów, za które na podstawie porozumień powiaty zwracały koszty utrzymania dzieci.

W 2018 roku na terenie innych powiatów przebywało w rodzinach zastępczych 30 dzieci z powiatu wołomińskiego, za które na podstawie porozumień powiat wołomiński zwracał koszty utrzymania dzieci. Natomiast na terenie powiatu wołomińskiego w rodzinach zastępczych przebywało 60 dzieci z innych powiatów, za które na podstawie porozumień powiaty zwracały koszty utrzymania dzieci.

Działania podejmowane na rzecz powrotu dzieci do rodzin biologicznych

System pieczy zastępczej zapewnia działania obejmujące pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny, utrzymywanie osobistych kontaktów z rodzicami (z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów), nawiązywanie i podtrzymywanie bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami.

Dziecko jest umieszczane w pieczy zastępczej do momentu, kiedy w jego domu rodzinnym zaistnieją warunki umożliwiające prawidłową opiekę nad nim i wychowywanie go.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynator rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje z asystentem rodziny na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego. Jako dobra praktyka dnia 30.08.2018 r. zostało zawarte porozumienie pomiędzy PCPR, a OPS Marki dotyczące współpracy w realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Powody opuszczenia przez dzieci pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela numer 7.

Tabela nr 7. Przyczyny opuszczenia przez dzieci rodziny zastępczej w latach 2015-2018.

Przyczyna opuszczenia rodziny zastępczej:	Liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze:			
	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Razem - do 18 roku życia	33	28	32	37
powrót do rodziny biologicznej	9	11	14	13
przeniesienie do innej rodziny zastępczej	5	8	7	4
przeniesienie do placówki opiekuńczo-wychowawczej	7	7	4	6
adopcja	1	2	0	3

inne	11	0	7	11
Razem – po 18 roku życia	12	32	20	26
powrót do rodziny biologicznej	0	1	0	0
założenie własnego gospodarstwa domowego	12	26	20	26
inne	0	5	0	0

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie.

Najczęstszą przyczyną opuszczenia przez dzieci w wieku do lat 18 rodziny zastępczej jest powrót do rodziny biologicznej, a w wieku powyżej 18 lat – założenie własnego gospodarstwa domowego.

W 2015 roku wśród 33 dzieci które opuściły pieczę zastępczą, do rodziny biologicznej wróciło 9 dzieci. W 2016 roku pieczę zastępczą opuściło 28 dzieci, w tym 11 dzieci powróciło do rodziny naturalnej. W 2017 roku 32 dzieci opuściło pieczę zastępczą – 14 dzieci wróciło do rodziny biologicznej. W 2018 roku 37 dzieci opuściło pieczę zastępczą, w tym 13 dzieci wróciło do rodziny biologicznej.

W 2015 roku, 2017 roku i 2018 roku wszystkie osoby pełnoletnie, które opuściły pieczę zastępczą założyły własne gospodarstwa domowe, odpowiednio w 2015 roku było 12 osób, w 2017 roku 20 osób a w 2018 roku 26 osób.

W 2016 roku 32 osób w wieku powyżej 18 lat opuściło rodziny zastępcze, w tym 26 założyło własne gospodarstwa domowe, 5 osób opuściło pieczę zastępczą z innych powodów, jak wyjazd za granicę, umieszczenie w DPS, pozostanie po 25 roku życia w rodzinie zastępczej.

Dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje w zakresie pracy z rodziną naturalną pomiędzy gminy i powiaty. Pracę z rodziną naturalną organizuje gmina, zaś organizację pieczy zastępczej powierzono powiatowi. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Zadaniem gminy jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez planowanie działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji, za pomocą:

- instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny,
- placówek wsparcia dziennego,
- rodzin wspierających.

Szkolenia, warsztaty, konferencje

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie jest organizatorem wielu szkoleń w obszarze pieczy zastępczej. Od kilkunastu lat PCPR prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoli kandydatów, a następnie zgodnie z ustawą dokonuje ich kwalifikacji. PCPR organizuje również szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych, w celu podniesienia ich kompetencji.

Szkolenia dla rodzin zastępczych

PCPR w Wołominie prowadzi szkolenia PRIDE dla kandydatów na opiekunów zastępczych. Program PRIDE odnosi się do umiejętności, jakie powinny posiadać osoby przygotowujące się do pełnienia opieki zastępczej. Pomaga dobrze zrozumieć przyczynę cierpienia dzieci - stratę rodziców i domu. Dzięki nabytej wiedzy nowym rodzicom zastępczym łatwiej jest pełnić rolę opiekuna, który pomoże dziecku również odnaleźć właściwą drogę do samodzielnego życia. PRIDE to program przygotowujący rodziny do pełnienia różnych form opieki zastępczej nad dziećmi. Ma on formę warsztatową, pozwala więc, poza uzyskaniem konkretnych wiadomości, na zdobycie i przećwiczenie umiejętności związanych z wychowywaniem dziecka powierzonego w opiekę zastępczą. PRIDE rozwija umiejętności pogrupowane w 5 kategorii:

1. Umiejętności opiekuńcze,
2. Umiejętności zaspokajania potrzeb dziecka i kompensowania opóźnień,
3. Umiejętności wzmacniania więzi z rodziną naturalną,
4. Umiejętności wzmacniania trwałych, pozytywnych związków,
5. Umiejętność pracy zespołowej dla dobra dziecka.

Program ten jest przygotowany w oparciu o wieloletnie doświadczenia praktyków i teoretyków w dziedzinie rodzinnej opieki zastępczej w wielu krajach. Uczestnictwo w szkoleniu jest bezpłatne.

PCPR w Wołominie w 2015 roku przeszkoliło 9 osób, w 2016 roku 11 osób, w roku 2017 10 osób, a w 2018 roku 12 osób przeszło szkolenie.

Podnoszenie kompetencji poprzez szkolenia, warsztaty, konferencje itp. dla rodzin zastępczych. W 2015 PCPR w Wołominie zorganizowało cykl warsztatów dla rodzin zastępczych.

Warsztaty dotyczyły następujących obszarów:

1. Dbajmy o związki - warsztat dla par. Celem warsztatów było dostarczenie praktycznej wiedzy na temat psychologii małżeństwa, mechanizmów sprzyjających trwałości

i satysfakcji ze związku, faz rozwoju rodziny, kryzysów rozwojowych i sytuacyjnych oraz emocjonalnych pułapek życia małżeńskiego i sposobów radzenia sobie z nimi.

2. Porozumieć się w związku – warsztat dla par. Celem warsztatów było wzmacnianie partnerów w budowaniu współpracy na rzecz radzenia sobie z wyzwaniami życia małżeńskiego i rodzinnego. Rozwijanie umiejętności rozwiązywania konfliktów w małżeństwie i z teściami, rozumienia wzajemnych potrzeb i wspierania się.
3. Jestem ojcem – warsztat dla ojców. Celem warsztatów było wzmocnienie ojców z rodzin zastępczych w roli rodzicielskiej. Rozwijanie umiejętności wychowawczych i budowania ojcowskiej więzi z dziećmi, wspierania rozwoju dziecka. Rozpoznanie własnego potencjału w roli ojca i obszarów do dalszego rozwoju.

W szkoleniu wzięło udział 8 par małżeńskich (16 osób) będących rodzicami zastępczymi na terenie powiatu wołomińskiego.

W 2018 roku odbył się cykl szkoleń dla rodzin zastępczych realizowany przez Centrum Szkoleniowe Mazowiecki Oddział Terenowy Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa”. Szkolenia były dofinansowane ze środków powiatu. W ramach cyklu szkoleń odbyły się:

- Dwa szkolenia w wymiarze po 20 godziny przygotowujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego (§3.1. Rozporządzenia MPiPS z dnia 9.12.2011 r.), w którym wzięły udział łącznie 24 osoby: I grupa 8 osób i II grupa 16 osób.
- Jedno szkolenie w wymiarze 20 godzin przygotowujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, którzy będą sprawować opiekę i wychowanie nad dziećmi niepełnosprawnymi oraz doszkalanie ustanowionych rodzin zastępczych starających się o zmianę kwalifikacji na rodzinę zastępczą zawodową specjalistyczna, która będzie sprawować opiekę i wychowanie nad dziećmi niepełnosprawnymi (§ 4.1. Rozporządzenia MPiPS z dnia 9.12.2011 r.), w którym wzięło udział 16 osób.
- Jedno szkolenie w wymiarze 12 godzin przygotowujące kandydatów na zawodową rodzinę zastępczą o charakterze pogotowia rodzinnego oraz doszkalanie ustanowionych rodzin zastępczych starających się o zmianę kwalifikacji na rodzinę zastępczą zawodową o charakterze pogotowia rodzinnego (§ 6.1. Rozporządzenia MPiPS z dnia 9.12.2011 r.), w którym wzięło udział 14 osób.

Szkolenia odbywały się od dnia 29 maja 2018 do 18 grudnia 2018.

Projekt „Okno na świat”

Projekt „Okno na świat” realizowany był przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie od 2008 roku do 2015 roku w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, priorytet VII Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Podziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie. Projekt współfinansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W 2015 roku w projekcie brało udział 53 nowych uczestników, w tym 13 beneficjentów stanowiły rodziny zastępcze, 10 pełnoletnich wychowanków objętych indywidualnym programem usamodzielnienia, 10 małoletnich wychowanków rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Głównym celem projektu było zwiększenie aktywnej integracji poprzez aktywizację społeczną, edukacyjną i zdrowotną uczestników. Rodziny zastępcze nabywały kompetencji rodzicielskich podczas szkoleń, doskonalili umiejętności w zakresie kontrolowania emocji, pozyskali wiedzę w zakresie komunikacji partnerskiej i integracji emocjonalnej, młodzież natomiast podczas warsztatów i treningu pracy doskonalila umiejętności radzenia sobie z zaplanowaniem ścieżki zawodowej i aktywnego poszukiwania pracy.

Projekt „Nowe Horyzonty”

Projekt „Nowe Horyzonty” był realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie od 01.10.2016 do 31.07.2018. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa IX „Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem”, Działanie 9.1 „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”.

Głównym celem projektu była aktywizacja społeczna, życiowa i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, zamieszkałych na terenie powiatu wołomińskiego. Uczestnikami projektu byli między innymi pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej (18 osób) i młodzież powyżej 15-go roku życia przebywająca w pieczy zastępczej (26 osób). Wsparcie osób odbywało się na podstawie ścieżki reintegracji stworzonej indywidualnie dla każdej osoby (indywidualna diagnoza potrzeb i potencjału uczestników) z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej lub zagrożenia sytuacją problemową, zasobów, potencjału, predyspozycji, potrzeb.

Konferencje dla rodzin zastępczych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie organizuje coroczne konferencje dla rodzin zastępczych o różnorodnej tematyce.

W 2016 roku Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w ramach doszkalania rodzin zastępczych zorganizował konferencję pod tytułem „Rodzina wobec zagrożeń przestrzeni cyfrowej”. W konferencji wzięło udział około 100 osób.

W 2017 roku PCPR w ramach doszkalania rodzin zastępczych zorganizował konferencję „Alkoholowy Zespół Płodowy FAS”. W konferencji wzięło udział około 100 osób.

Warsztaty/szkolenia dla dzieci z pieczy zastępczej

Co roku, w okresie wakacyjnym odbywają się dla dzieci z pieczy zastępczej warsztaty artystyczne.

W dniach 18.06.2018 r. – 28.06.2018 r. odbyły się warsztaty artystyczno–plastyczno–kulinarne w Chrzęsnem. W warsztatach wzięło udział 22 dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

W lipcu 2017 roku odbyły się 6 dniowe warsztaty artystyczno–malarzsko-ceramiczne, w których wzięło udział 15 dzieci z pieczy zastępczej.

W sierpniu 2016 roku odbyły się warsztaty artystyczno–malarzskie w Chrzęsnem.

W dwudniowych warsztatach łącznie wzięło udział 15 dzieci z pieczy zastępczej.

W podobnych warsztatach w Chrzęsnem, w okresie wakacyjnym od 11-12 lipca 2015 r. odbyły się warsztaty artystyczno–malarzskie. W dwudniowych warsztatach łącznie wzięło udział 18 dzieci z pieczy zastępczej.

Inne imprezy dla rodzin zastępczych

W 2015 roku odbyła się impreza Mikołajkowa w Miejskim Domu Kultury w Wołominie, organizowana dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego. W imprezie wzięło łącznie udział 85 uczestników tj. dzieci wraz z opiekunami. Został również zorganizowany wyjazd na spotkanie z Mikołajem do Centrum Olimpijskiego w Warszawie, gdzie odbywa się cykliczna impreza dla dzieci z pieczy zastępczej. Z terenu powiatu wołomińskiego w imprezie bawiło się 19 dzieci z opiekunami. Ponadto Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej podarował paczki świąteczne ze słodyczami dla dzieci z rodzin zastępczych niezawodowych i spokrewnionych. Paczki otrzymało 38 dzieci.

W 2016 roku kolejny raz zorganizowany został wyjazd na spotkanie z Mikołajem, które odbyło się w podziemiach Katedry św. Floriana i św. Michała Archanioła w Warszawie. Z powiatu wołomińskiego udział wzięło 20 dzieci z opiekunami.

Ponadto w 2016 roku pracownicy Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej podarowali swoim podopiecznym 260 paczek świątecznych ze słodyczami.

Pracownicy PCPR uczestniczyli w akcji „Szlachetna paczka” oraz pozyskali niezbędne materiały budowlane do wyremontowania mieszkania rodziny zastępczej.

W dniu 21 stycznia 2017 roku w Miejskim Domu Kultury w Wołominie odbył się Bal Karnawałowy dla wychowanków rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. Bal zorganizowany został przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie.

Ponadto pracownicy Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej przekazali swoim podopiecznym 290 paczek świątecznych ze słodyczami.

Tradycyjnie już pracownicy PCPR w Wołominie uczestniczyli w akcji „Szlachetna paczka” mającej na celu wsparcie potrzebujących rodzin w okresie Świąt Bożego Narodzenia.

W dniu 8 grudnia 2018 r. odbył się Bal Świętego Mikołaja zorganizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie, w którym wzięło udział 120 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych wraz z opiekunami.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie corocznie, od 2015 roku współorganizuje piknik rodzinny, w którym biorą udział rodziny zastępcze wraz z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej. Celem organizacji pikników jest promowanie: wspólnej aktywności fizycznej w rodzinie, wspólnego spędzania wolnego czasu, które podnoszą jakość życia i atmosferę w rodzinie, a co ważne, sprzyjają kształtowaniu się integracji społecznej środowiska społeczności lokalnej.

W dniu 31.05.2015 roku odbył się Powiatowy Piknik Rodzinny „Ekologiczna i aktywna rodzina”. Kolejny piknik odbył się 05.06.2016 roku.

Podczas Pikniku Rodzinnego w dniu 04.06.2017 roku dwie rodziny pełniące funkcję rodziny zastępczej zostały odznaczone wyróżnieniem Ambasador Życia i Rodziny przyznawanym przez Centrum Wspierania Inicjatyw dla Życia i Rodziny.

Tak jak w latach poprzednich również w 2018 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie było współorganizatorem pikniku rodzinnego, który się odbył 24 czerwca 2018 r.

III.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Tabela numer 8 przedstawia liczbę dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie wołomińskim w latach 2015-2018.

Tabela nr 8. Liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie wołomińskim w latach 2015-2018 (stan na 31.12. danego roku).

Forma instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci			
	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	54	55	50	58
Regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne	0	0	0	0
RAZEM	54	55	50	58

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie.

W latach 2015-2016 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie wołomińskim przebywała podobna liczba dzieci w roku 2015 było 54 dzieci, w roku 2016 – 55 dzieci. W roku 2017 nastąpił nieznaczny spadek liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 50 dzieci. Na koniec 2018 roku nastąpił wzrost liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w placówkach przebywało 58 dzieci. W latach 2015-2018 nie umieszczono dzieci w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych.

Kolejna tabela przedstawia liczbę dzieci przebywających w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym w latach 2015-2018.

Tabela nr 9. Liczba dzieci przebywających w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym na przestrzeni roku, w okresie 2015-2018.

Forma instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci			
	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Interwencyjny ośrodek preadopcyjny	3	4	5	3

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Do głównych zadań interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy ochrona dzieci, pozbawionych opieki rodzicielskiej oraz praca z rodziną biologiczną lub w przypadku kiedy rodzice są pozbawieni władzy rodzicielskiej, lub świadomie zrzekli się praw do dziecka, przygotowanie dzieci do jak najlepszego środowiska rodzinnego dla dziecka np. poprzez przysposobienie przez rodzinę adopcyjną przeszkoloną i przygotowaną do tej roli. W roku 2015 w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym przebywało 3 dzieci, w 2016 przebywało 4 dzieci, w 2017 roku 5 dzieci, a w 2018 roku przebywało 3 dzieci.

Tabela numer 10 przedstawia liczbę dzieci umieszczonych w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym w latach 2015-2018.

Tabela nr 10. Liczba dzieci przebywających Zakładzie Opiekuńczo – Lecznicznym w latach 2015-2018.

Zakład Opiekuńczo – Leczniczny	Liczba dzieci			
	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Zakład Opiekuńczo–Lecznicznym	0	1	2	1

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

W 2016 roku i 2018 roku 1 dziecko zostało umieszczone w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym. W 2017 roku 2 dzieci wymagało umieszczenia w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym w Kraszewie – Czubaki.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Do zadań placówki opiekuńczo-wychowawczej należy m.in.:

- zapewnienie dziecku całodobowej opieki i wychowanie, zaspokajanie jego niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych oraz zapewnienie dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych,
- realizowanie przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku,

- umożliwienie kontaktu dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi (chyba że sąd postanowi inaczej),
- podejmowanie działań mających na celu powrotu dziecka do rodziny.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jest prowadzona jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- 1) socjalizacyjnego,
- 2) interwencyjnego,
- 3) specjalistyczno-terapeutycznego,
- 4) rodzinnego.

Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki. Pobyt dziecka w tej placówce nie może trwać dłużej niż 3 miesiące (w sytuacji, gdy postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka jest w toku, pobyt może być przedłużony do czasu zakończenia trwającego postępowania sądowego).

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno - terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego ma następujące zadania:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.

Na terenie powiatu wołomińskiego funkcjonują 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i 1 placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego. Trzy placówki rodzinne znajdują się na terenie gminy Wołomin, i jedna na terenie gminy Radzymin. W gminie Strachówka funkcjonuje placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego, w której jest 30 miejsc.

Szczegółowe informacje dotyczące liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu wołomińskiego przedstawia kolejna tabela numer 11.

Tabela nr 11. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu wołomińskiego w latach 2015-2018 (stan na 31.12. danego roku)

Typ placówki opiekuńczo-wychowawczej	Liczba dzieci przebywająca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych			
	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Socjalizacyjna Dom Dziecka w Równem	27	27	27	31
Rodzinny Dom Dziecka nr 1	8	5	5	5
Rodzinny Dom Dziecka nr 2	4	8	6	6
Rodzinny Dom Dziecka nr 3	7	7	5	7
Rodzinny Dom Dziecka nr 4	8	8	7	9

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie.

W latach 2015-2017 w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego na koniec roku przebywała stała liczba dzieci – 27 dzieci. W 2018 roku wzrosła liczba dzieci przebywających w tych placówkach i na koniec roku przebywało 31 dzieci. W 2015 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego na terenie powiatu wołomińskiego, w czterech rodzinnych domach dziecka przebywało 27 dzieci, w 2016 roku było 28 dzieci. W roku 2017 liczba dzieci przebywających w rodzinnych domach dziecka zmniejszyła się i łącznie w 4 rodzinnych domach dziecka było 23 dzieci. Na koniec 2018 roku łącznie w 4 rodzinnych domach dziecka przebywało 27 dzieci. W placówkach w ciągu roku dochodzi do rotacji dzieci.

Kolejna tabela numer 12 przedstawia przyczyny opuszczenia przez dzieci placówek opiekuńczo-wychowawczych, wraz z liczbą dzieci, które opuściły te placówki w latach 2015-2018.

Tabela nr 12. . Przyczyny opuszczenia przez dzieci placówek opiekuńczo-wychowawcze w latach 2015-2018.

Przyczyna opuszczenia placówki opiekuńczo-wychowawczej:	Liczba dzieci opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze:			
	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
powrót do rodziny biologicznej	1	2	3	0
przeniesienie do rodziny zastępczej	0	1	2	0
przeniesienie do inne placówki opiekuńczo-wychowawczej	1	1	2	1
Adopcja	0	1	0	0
usamodzielnienie	3	2	0	0

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie.

Najczęstszym powodem, dla którego dzieci opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze jest powrót do rodziny biologicznej oraz usamodzielnienie. W 2017 roku 3 dzieci opuściło placówki i powróciło do rodziny biologicznej. W 2016 roku 2 dzieci, a w 2015 roku 1 dziecko powróciło do rodziny biologicznej z placówek opiekuńczo-wychowawczych. Natomiast w 2015 roku 3 dzieci opuściło placówki opiekuńczo-wychowawcze z powodu usamodzielnienia. W 2018 roku tylko 1 dziecko opuściło placówkę opiekuńczo-wychowawczą, a powodem było przeniesienie do innej placówki opiekuńczo-wychowawczej.

III.3. Osoby usamodzielniane

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby. Opiekunem usamodzielnienia może być osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba będąca w placówce

opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem, lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez kierownika PCPR.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika PCPR właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Szczegółowe dane dotyczące liczby osób pełnoletnich, usamodzielniających się, realizujących Indywidualny Program Usamodzielnienia i korzystających ze świadczeń finansowych, wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2015-2018 na terenie powiatu wołomińskiego przedstawia poniższa tabela numer 13.

Tabela nr 13. Liczba osób usamodzielnianych z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2015-2017 (stan na 31.12. każdego roku), korzystających ze świadczeń finansowych.

Rok	Liczba pełnoletnich usamodzielnionych wychowanków	
	rodzin zastępczych	Placówek opiekuńczo-wychowawczych
2015	50	29
2016	54	24
2017	57	20
2018	59	20

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

W 2018 roku 59 pełnoletnich usamodzielniających się wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej korzystało ze świadczeń finansowych i realizowało zapisy Indywidualnego Programu Usamodzielnienia (IPU).

W 2017 roku realizowało IPU i korzystało ze świadczeń finansowych 57 pełnoletnich usamodzielniających się wychowanków, którzy opuścili rodzinną pieczę zastępczą, w 2016 roku 54 osoby oraz w 2015 roku 50 wychowanków.

W 2018 i 2017 roku 20 pełnoletnich usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych korzystało ze świadczeń finansowych i realizowało zapisy Indywidualnego Programu Usamodzielnienia. W 2016 roku 24 wychowanków oraz w 2015 roku 29 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych realizowało IPU i korzystało ze świadczeń finansowych.

Analizując dane w okresie 2015-2018 można zaobserwować spadek liczby pełnoletnich usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, którzy korzystają ze świadczeń finansowych.

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych jest trudność w pozyskaniu mieszkania. PCPR w Wołominie zapewnia pomoc w zapewnieniu mieszkania chronionego dla osób usamodzielnionych, opuszczających pieczę zastępczą. Miejsce w mieszkaniu chronionym przyznaje się osobie usamodzielnianej, wobec której ciąży ustawowy obowiązek pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. Miejsce w mieszkaniu chronionym może być przyznane osobie, która osiągnęła pełnoletność w pieczy zastępczej.

Powiat wołomiński dysponuje 1 mieszkaniem chronionym, składającym się z 6 pokoi. Jest to mieszkanie treningowe. Mieszkania treningowo–chronione funkcjonują w Wołominie od 2004 roku przy Zespole Szkół przy ul. Legionów 85. Miejsce w mieszkaniu chronionym może być przyznane na wniosek osobie, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej oraz osobie pełnoletniej opuszczającej placówkę opiekuńczo–wychowawczą, o ile zapewnienie takiego miejsca przewiduje indywidualny program usamodzielnienia (opracowany wspólnie przez opiekuna i osobę usamodzielnianą) oraz musi być zdolna do samodzielnej egzystencji.

W 2015 roku w mieszkaniu rotacyjnym-chronionym mieszkało 6 osób z czego: wydano 2 decyzje przyznające miejsce w mieszkaniu chronionym oraz wydano 2 decyzje przedłużające pobyt w mieszkaniu chronionym.

W 2016 roku w mieszkaniu rotacyjnym-chronionym mieszkało 6 osób z czego: wydano 1 decyzję przyznającą miejsce w mieszkaniu chronionym oraz wydano 3 decyzje przedłużające pobyt w mieszkaniu chronionym.

W 2017 roku w mieszkaniu rotacyjnym-chronionym mieszkało 6 osób z czego: wydano 4 decyzje przyznające miejsce w mieszkaniu chronionym, wydano 3 decyzje przedłużające pobyt w mieszkaniu chronionym oraz wydano 1 decyzję uchylającą pobyt w mieszkaniu chronionym.

W 2018 roku w mieszkaniu rotacyjno-chronionym mieszkało 6 osób z czego: wydano 1 decyzję przyznającą miejsce w mieszkaniu chronionym, 3 decyzje przedłużające pobyt w mieszkaniu chronionym, 1 decyzję uchylającą pobyt w mieszkaniu chronionym oraz 1 decyzję zmieniającą odpłatność za pobyt w mieszkaniu chronionym.

IV. Cele i kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021

IV.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT pozwala na wskazanie najważniejszych dla mieszkańców powiatu wołomińskiego problemów. Analiza ta jest metodą, która podkreśla zarówno mocne jak i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej, działalności jednostek pomagających rodzinie, jak również szanse i zagrożenia, które mogą wystąpić w obszarze działania.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– wykształcona i doświadczona kadra Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie (organizatora rodzinnej pieczy zastępczej) – zaplecze organizacyjno-administracyjne do prowadzenia szkoleń, warsztatów, terapii – Specjalistyczna Poradnia Rodzinna PCPR świadcząca bezpłatne kompleksowe usługi wsparcia – wolontariat w zakresie pomocy specjalistycznej w SPR PCPR – organizowanie bezpłatnych szkoleń PRIDE dla kandydatów na rodziny zastępcze – 1 Pogotowie Rodzinne – 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego – placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego – rodziny zastępcze zawodowe – grupa wsparcia – mieszkanie chronione dla pełnoletnich wychowanków – dobra współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze polityki społecznej – współpraca z placówkami oświatowymi – pozyskiwanie środków z funduszy unijnych – promowanie idei rodzicielstwa zastępczego – znajomość lokalnych potrzeb w zakresie pomocy rodzinom i dzieciom – dobra współpraca z kuratorami sądowymi – zabezpieczenie finansowe – finansowanie wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka – istnienie lokalnego systemu wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	– brak wystarczającej kadry (koordynatorzy i asystenci) – brak samochodu służbowego przy rozległym terenie – niewystarczająca liczba pogotowi rodzinnych – brak specjalistycznej rodziny zastępczej zawodowej – niskie wynagrodzenia pracowników pomocy społecznej – zbyt mała liczba osób chętnych do pracy w charakterze wolontariusza i rodzin pomocowych – wzajemna niechęć rodziców zastępczych i rodzin naturalnych do wzajemnych kontaktów – współpraca z sądami – brak wolontariatu

– procedura kwalifikacyjna na rodziny zastępcze	
SZANSE	ZAGROŻENIA
– sprawny system pomocy rodzinie – profilaktyka i praca z rodziną naturalną – dobra współpraca z pracownikami socjalnymi i asystentami z gmin zapewni dobry przepływ informacji o dzieciach i ich środowisku, co zwiększa możliwość trafnego doboru rodziny zastępczej – wypracowanie skuteczniejszej współpracy z sądem w Wołominie – aktywnie działające organizacje pozarządowe – współpraca z innymi powiatami z województwa mazowieckiego – wzrost świadomości społecznej w zakresie znaczenia rodzin zastępczych – rozszerzenie współpracy PCPR z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny – współpraca z ośrodkiem adopcyjnym	– niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia rodzinnej pieczy zastępczej – wypalenie zawodowe opiekunów zastępczych – narastanie postaw bezradności w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych rodzin biologicznych – brak motywacji i chęci współpracy rodzin biologicznych znajdujących się w trudnej sytuacji – niechęć ze strony rodziców biologicznych do współpracy mając na celu szybki powrót dziecka do rodziny – problemy wychowawcze w pieczy zastępczej – rosnąca liczba rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej – niewystarczająca liczba mieszkań chronionych – wypalenie zawodowe pracowników Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej

IV.2. Cele główne i cele szczegółowe Programu

Cel główny:

Rozbudowa systemu pomocy dziecku i rodzinie na terenie powiatu wołomińskiego

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej

Zadania:

- Zwiększenie liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- Pozyskiwanie nowych kandydatów na rodziny zastępcze;
- Organizowanie lokalnych kampanii społecznych mających na celu promowanie idei rodzicielstwa zastępczego;
- Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych;
- Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych;
- Zwiększenie dostępu rodzinom zastępczym do specjalistycznej pomocy prawnej, psychologicznej i medycznej;
- Finansowanie wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka;

- Stworzenie możliwości uzyskania wsparcia dla rodzin zastępczych przez rodziny pomocowe;
- Wzmacnianie kompetencji wychowawczych istniejących rodzin zastępczych;
- Organizowanie spotkań integracyjnych dla rodzin zastępczych.

2. Wsparcie dla rodzin biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Zadania:

- Umożliwienie realizacji kontaktów rodziców biologicznych z dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej;
- Zwiększenie dostępu rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze do specjalistycznej pomocy psychologicznej i prawnej;
- Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie organizacji warsztatów, szkoleń dla rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej przez gminę;
- Współpraca koordynatora z asystentem rodziny biologicznej dziecka umieszczonego tymczasowo w pieczy zastępczej;
- Stała współpraca zespołów złożonych z pracowników instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny;
- Promowanie wartości rodzinnych wśród lokalnej społeczności.

3. Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych

Zadania:

- Wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielniania;
- Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie;
- Zwiększenie dostępu osobom usamodzielnianym do specjalistycznej pomocy prawnej i psychologicznej;
- Organizowanie warsztatów, szkoleń dla osób usamodzielnianych;
- Wspieranie osób usamodzielnianych w zakresie zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych, pomoc w uzyskiwaniu lokalu z zasobów gminnych;
- Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.

4. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej

Zadania:

- Podnoszenie kwalifikacji kadry zajmującej się działaniami z zakresu pieczy zastępczej;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz pieczy zastępczej;
- Organizowanie szkoleń dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- Prowadzenie działań promujących wolontariat;
- Szkolenie wolontariuszy;
- Współpraca koordynatorów i asystentów rodzin na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej;
- Uzyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz wsparcia środowiska rodzin zastępczych;
- Wprowadzenie spuperwizji w zespole Rodzinnej Pieczy Zastępczej PCPR.

III. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2019-2021

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie³. W oparciu o analizę danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej oraz zdiagnozowanych potrzeb i zagrożeń w środowiskach rodzin naturalnych uwzględniając możliwości finansowe powiatu, ustala się następujący limit rodzin zastępczych zawodowych (w tym rodzinnych domów dziecka).

Kolejna tabela numer 14 przedstawia limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2019-2021 w powiecie wołomiński.

Tabela nr 14. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2019-2021.

Rok	Liczba rodzin zastępczych zawodowych (w tym rodzinnych domów dziecka)
2019	10 (5)
2020	12 (5)
2021	13 (6)

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie.

Wskazane w powyższej tabeli zakładane limity rodzin zastępczych zawodowych dotyczą prognozowanej liczby umów, w tym także umów zawieranych z funkcjonującymi rodzinami

³ Art. 180 pkt 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 10760)

zastępczymi niezawodowymi spełniające ustawowe warunki do pełnienia roli rodziny zastępczej zawodowej⁴.

IV. Beneficjenci programu

Program skierowany jest bezpośrednio do dzieci, rodzin i osób wchodzących w skład zespołów zadaniowych w szczególności:

- 1) dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- 2) rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- 3) rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 4) usamodzielnianych wychowanków,
- 5) kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka,
- 6) kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 7) rodzin pomocowych sprawujących tymczasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców,
- 8) kierownictwa i wychowawców placówek opiekuńczo-wychowawczych.,
- 9) Pracowników PCPR/ ORPZ.

V. Realizatorzy programu

Partnerami w realizacji działań wynikających z Programu są:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie,
- Starostwo Powiatowe w Wołominie,
- rodziny zastępcze,
- rodziny pomocowe,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- policja,
- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej,
- sąd i kuratorzy sądowi,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,

⁴ Art. 54 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 10760)

- instytucje oświaty i kultury.

VI. Koordynator programu

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie, które również pełni rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

VII. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania zadań wynikających z Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021 będą środki finansowe pochodzące:

- z budżetu powiatu wołomińskiego,
- z budżetu Państwa (Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej),
- z budżetów samorządów gminnych,
- z budżetu samorządu wojewódzkiego,
- z odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy,
- ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego,
- z innych źródeł (od podmiotów/partnerów działań).

VIII. Monitoring i ewaluacja programu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie, jako koordynator Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021 zobowiązane jest do prowadzenia monitoringu jego realizacji. Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonanych zadań oraz analizy zbieranych informacji na temat realizacji założonych kierunków działań ujętych w Programie. W szczególności odbywać się będzie poprzez ocenę nowych wyzwań i zagrożeń, uaktualnianie programu w odpowiedzi na potrzeby społeczne, coroczne raportowanie i ocenę realizacji działań z założonymi celami.

Monitoring realizacji Programu będzie opierać się na analizie wskaźnikowej. Wskaźniki realizacji zadań mają charakter jakościowy i bezpośrednio odnoszą się do oczekiwanych efektów zadań.

Program będzie podlegał ewaluacji i będzie modyfikowany w zależności od pojawiających się potrzeb oraz obowiązującymi uregulowaniami prawnymi. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, w oparciu o:

- wypowiedzi ustne partnerów i beneficjentów programu,
- plany pomocy dziecku,

- spotkania dzieci z rodzicami biologicznymi,
- indywidualne programy usamodzielnienia,
- ocena sytuacji dziecka,
- wydane decyzje administracyjne dotyczące przyznanych świadczeń,
- analizę sprawozdań i materiałów własnych PCPR.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie będzie przekładał Radzie Powiatu Wołomińskiego roczne sprawozdania z realizacji Programu, które będą stanowić integralną część rocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie.